

Vzor niest'

Vzor *niest'* má komplikované časovanie, a preto doň patrí málo sloviess. Navyše, niektoré z nich prešli do iných, pravidelnejších vzorov: *brásť* – *vybrádnut'*; *krásť* – *kradnúť*; *skúbsť* – *skubat'*, *strižť* – *strihat'*; *ziabť* – *oziabat'*.

Pred infinitívnu koncovku *t'* stojí priamo slovesný koreň, napr.: *nies-t'*. Končí sa väčšinou na spoluhlásku *s*, *z* alebo *c*, napr.: *niest'*, *viezt'*, *piect'*. Ak sa koreň končí na inú spoluhlásku, napr. *b*, infinitívna koncovka má tvar *st'*, napr.: *hrieb-st'*.

Dĺžka z koreňa sa v prítomnom čase presúva na prípony, napr.: *niest'* – *nesiem...* Výnimkou je sloveso *môct'* – *môžem...* Minulý čas má dĺžku v koreni, napr.: *niest'* – *niesol*. Sloveso *môct'* stráca v minulom čase dĺžku: *môct'* – *mohol*.

Posledná spoluhláska koreňa sa vždy zachováva aj v minulom čase, napr.: *pliest'* – *pletie* – *plet'* – *plietol* – *plietľ*.

Minulý čas má prípony *ol*, *la*, *lo*, *li*, napr.: *plietol*, *plietla*, *plietlo*, *plietli*.

Alternácie:

b

b/b/b: *hriebst'* – *hrebie* – *hriebol*

c

c/č/k: *piect'* – *pečie* – *piekol*

c/ž/h: *môct'* – *môže* – *mohol*

s

s/s/s: *niest'* – *nesie* – *niesol*

s/d'/d: *viest'* – *vedie* – *viedol*

s/t'/t: *pliest'* – *pletie* – *plietol*

z

z/z/z: *viezt'* – *vezie* – *viezol*

z/ž/h: *striest'* – *strežie* – *striehol*

Ako vidíme, alternácie sú zložité, takže je lepšie naučiť sa tých niekoľko slovies, ktoré sa v súčasnosti používajú:

- *niešť* – *nesiem, nesieš, nesie, nesieme, nesiete, nesú; nes, nesme, neste; niesol som, niesla som, nieslo som; niesol si, niesla si, nieslo si; niesol, niesla, nieslo; niesli sme; niesli ste; niesli,*
- *hniest'* – *hnetie; hnet'; hnetol, hnetla, hnetlo, hnetli,*
- *hriebšť* – *hriebie; hreb; hriebol (zastar.)* V súčasnosti sa používa tvar *hrabať*.
- *hrýzť* – *hryzie; hryz; hrýzol,*
- *húšť* – *hudie; hud'; húdol,*
- *liezť* – *lezie; lez; liezol,*
- *miasť* – *mätie; mät'; miatol,*
- *miest'* – *metie; met'; mietol,*
- *mĺzť* – *mlzie; mlz; mĺzol (nár.),*
- *môcť* – *môže; 0; mohol,*
- *pásť* – *pasie; pas; pásol,*
- *piecť* – *pečie; peč; piekol,*
- *pliešť* – *pletie; plet'; plietol,*
- *priasť* – *pradie; prad'; priadol,*
- *rásť* – *rastie; rast'; rástol,*
- *riecť* – *rečie; rec (sloveso má nepravidelný rozkazovací spôsob); riekol.* V súčasnosti sa používa tvar *rieknuť*.
- *striezť* – *strežie; strež; striehol (kniž.)* V súčasnosti sa používa tvar *striehnuť*.
- *tiecť* – *tečie; teč; tiekol,*
- *tĺcť* – *tlčie; tlč; tĺkol,*
- *triasť* – *triasol; tras; triasol,*
- *viest'* – *vedie; ved'; viedol,*

- *viezt'* – *vezie*; *vez*; *viezol*,
- *vliect'* – *vlečie*; *vleč*; *vliekol*. V slovese *obliect'* vypadáva *v*.

Nové slovesá podľa vzoru *niešť* nevznikajú.

Zdroje: Morfológia slovenského jazyka 1966, Slovenské slovníky SAV, internet